

WYKAZ SKRÓTÓW

Antyczni pisarze greccy i łacińscy

<i>Ab urbe</i>	Liwiusz, <i>Ab urbe condita</i>
<i>Academ.</i>	Cycero, <i>Academicae questiones</i>
<i>Alex.</i>	Plutarch, <i>Alexander</i>
<i>Anab.</i>	Ksenofont, <i>Anabasis</i>
<i>Anth.</i>	Musoniusz Rufus, <i>Antologia</i>
<i>Arist.</i>	<i>List Arysteasza</i>
<i>Ars</i>	Owidiusz, <i>Ars amatoria</i>
<i>Ars poet.</i>	Horacy, <i>Ars poetica</i>
<i>Asin.</i>	Lucianus, <i>Asinus</i>
<i>Bach.</i>	Tereźjasz, <i>Bachtanki</i>
<i>Bell. Civ.</i>	Appian, <i>Bella Civilia</i>
<i>Ben.</i>	Seneka, <i>De beneficiis</i>
<i>Bibl. hist.</i>	Diodor z Sycylii, <i>Biblicae historiae</i>
<i>Bion</i>	Diogenes Laertios, <i>Filosofon bion kai dogmaton synagoge</i>
<i>Cluent.</i>	Cycero, <i>Pro Cluentio</i>
<i>Cyrop.</i>	Ksenofont, <i>Wychowanie Cyrusa - Cyropedia</i>
<i>De an.</i>	Arystoteles, <i>De anima</i>
<i>Desc. Graec.</i>	Pauzaniusz, <i>Descriptio Graeciae</i>
<i>Dem.</i>	Plutarch, <i>Demetriusz</i>
<i>De vita</i>	Seneka, <i>De vita beata</i>
<i>De vita caes.</i>	Swetoniusz, <i>Żywoty cesarów</i>
<i>Diss.</i>	Epiktet, <i>Dissertationes</i>
<i>Ench.</i>	Epiktet, <i>Enchiridion</i>
<i>En.</i>	Wergiliusz, <i>Eneida</i>
<i>Epigr.</i>	Kallimach, <i>Epigramy</i>
<i>Epist.</i>	Horacjusz, <i>Listy</i>
<i>Epist.</i>	Pliniusz, <i>Listy</i>
<i>Epist.</i>	Seneka, <i>Listy moralne</i>
<i>Epit. rei milit.</i>	Wegecjusz, <i>De re militari</i>
<i>Et. eud.</i>	Arystoteles, <i>Etyka eudymejska</i>
<i>Et. nik.</i>	Arystoteles, <i>Etyka nikomachejska</i>
<i>Fac. ac dict. memorab.</i>	Waleriusz Maksimus, <i>Factorum et dictorum memorabilium libri IX</i>
<i>Fin.</i>	Cycero, <i>De finibus</i>
<i>Fug.</i>	Lucjan, <i>Fugitivi</i>
<i>Geogr.</i>	Strabon, <i>Geografia</i>
<i>Georg.</i>	Wergiliusz, <i>Georgiki</i>
<i>Gorg.</i>	Platon, <i>Gorgias</i>
<i>Hist.</i>	Tytus Liwiusz, <i>Historia</i> Herodot, <i>Historia</i>
<i>Hist. adv. pag.</i>	Orozjusz, <i>Historia adversus paganos</i>
<i>Hist. graec.</i>	Ksenofont, <i>Historia graeca</i>
<i>Il.</i>	Homer, <i>Iliada</i>
<i>Ira</i>	Seneka, <i>De ira</i>
<i>Is. et Os.</i>	Plutarch, <i>De Iside et Osiride</i>
<i>Leg.</i>	Platon, <i>Leges</i>
<i>Let.</i>	Pseudo Diogenes, <i>Listy</i>
<i>Let. Sat.</i>	Lukian z Samosaty, <i>Lettere Saturnali</i>

<i>Lib. educ.</i>	Plutarch, <i>De liberis edycandis</i>
<i>Marcus</i>	Plutarch, <i>Marcus Coriolanus</i>
<i>Metam.</i>	Apuleiusz, <i>Metamorfosis</i>
<i>Mor.</i>	Plutarch, <i>Moralia</i>
<i>Mur.</i>	Cycero, <i>Pro Murena</i>
<i>Nat. hist.</i>	Pliniusz, <i>Naturalis historia</i>
<i>Nat. quaest.</i>	Seneka, <i>Naturales quaestiones</i>
<i>Od.</i>	Homer, <i>Odyseja</i>
<i>Off.</i>	Cycero, <i>De officiis</i>
<i>Or.</i>	Maksym z Tyru, <i>Orationes</i>
	Endokides, <i>Orationes</i>
<i>Orat.</i>	Dio Chryzostom, <i>Orationes</i>
<i>Pelop.</i>	Tukidydes, <i>Wojna Peloponeska</i>
<i>Per. mort.</i>	Lucjan z Samomaty, <i>De morte Peregrini</i>
<i>Phoc.</i>	Plutarch, <i>Phocion</i>
<i>Polit.</i>	Arystoteles, <i>Polityka</i>
<i>Praec. coniug.</i>	Plutarch, <i>Praecepta coniugalia</i>
<i>Prot.</i>	Platon, <i>Protagoras</i>
<i>Prov.</i>	Seneka, <i>De providentia</i>
<i>Pyt.</i>	Pindar, <i>Ody Pytyjskie</i>
<i>Pyth.</i>	Plutarch, <i>De Pythiae oraculis</i>
<i>Quaest. conviv.</i>	Plutarch, <i>Zagadnienia biesiadne</i>
<i>Quest. rom.</i>	Plutarch, <i>Quaestiones romanae</i>
<i>Res.</i>	Platon, <i>Respublica</i>
<i>Sat.</i>	Horacjusz, <i>Satirae</i>
<i>Satir.</i>	Petroniusz, <i>Satirikon</i>
<i>Symp.</i>	Platon, <i>Uczta</i>
<i>Syr.</i>	Appian, <i>Historia syryjska</i>
<i>Thea.</i>	Platon, <i>Theaetetus</i>
<i>Tim.</i>	Platon, <i>Timaeus</i>
<i>Tranq.</i>	Seneka, <i>De tranquillitate animi</i>
<i>Trist.</i>	Owidiusz, <i>Tristia</i>

Antyczni pisarze żydowscy

<i>Abr.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De Abrahamo</i>
<i>Agr.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De agricultura</i>
<i>Ant.</i>	Józef Flawiusz, <i>Antiquitates judaicae</i>
<i>Ap.</i>	Józef Flawiusz, <i>Contra Apionem</i>
<i>Bell.</i>	Józef Flawiusz, <i>De bello judaico</i>
<i>Cont.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De vita contemplativa</i>
<i>Decal.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De Decalogo</i>
<i>De opificio</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De opificio mundi</i>
<i>Det. ins. pot.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>Quod deterius insidiari potiori soleat</i>
<i>Hyp.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>Hypothetica. Apologia pro Judaeis</i>
<i>Ios.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De Iosepho</i>
<i>Leg. all.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>Legum allegiriae</i>
<i>Migr. Abr.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De migratione Abrahami</i>
<i>Mos.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De vita Moysis</i>
<i>Omn. prob. lib.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>Quod omnis probus liber sit</i>
<i>Plant.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De plantatione</i>

<i>Quest. Gen.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>Questiones et solutiones in Genesin</i>
<i>Sobr.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De sobrietate</i>
<i>Spec.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De specialibus legibus</i>
<i>Vita cont.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De vita contemplativa</i>
<i>Virt.</i>	Filon Aleksandryjski, <i>De virtutibus</i>

Apokryfy Starego i Nowego Testamentu

<i>Ass. Mos.</i>	<i>Wniebowzięcie Mojżesza</i>
<i>Bar. syr.</i>	<i>Apokalipsa syryjska Barucha</i>
<i>1Enoch</i>	<i>Księga Henocha etipska</i>
<i>3Ezd</i>	<i>Trzecia Księga Ezdrasza</i>
<i>Hen. et.</i>	<i>Księga Henocha etiopska</i>
<i>Jub.</i>	<i>Księga Jubileuszów</i>
<i>3Mch</i>	<i>Trzecia Księga Machabejska.</i>
<i>4Mch.</i>	<i>Czwarta Księga Machabejska</i>
<i>Ps. Sal.</i>	<i>Psalmy Salomona</i>
<i>Sib.</i>	<i>Wyrocznie Sybilli</i>
<i>Test. Abr.</i>	<i>Testament Abrahama</i>
<i>Test. Ben.</i>	<i>Testament Beniamina</i>
<i>Test. Hi.</i>	<i>Testament Hioba</i>
<i>Test. Iss.</i>	<i>Testament Issachara</i>
<i>Test. Jud.</i>	<i>Testament Judy</i>
<i>Test. Lev.</i>	<i>Testament Lewiego</i>
<i>Test. Neft.</i>	<i>Testament Neftalego</i>
<i>Test. Rub.</i>	<i>Testament Rubena</i>
<i>Vit. Ad. Życie Adama i Ewy</i>	

Literatura rabiniczna

<i>Aboth</i>	<i>Pirke Aboth</i>
<i>Ber.</i>	<i>Berakot</i>
<i>bGittim</i>	<i>Gittim, Talmud babiloński</i>
<i>Jew.</i>	<i>Jewamot</i>
<i>Ket.</i>	<i>Ketuwot</i>
<i>Kid.</i>	<i>Kidduszin</i>
<i>Meg.</i>	<i>Megillot</i>
<i>Mid.</i>	<i>Middot</i>
<i>Ned.</i>	<i>Nedarim</i>
<i>Num. Rabba</i>	<i>Numeri Rabba</i>
<i>Onq.</i>	<i>Targum Onkelos</i>
<i>Pes.</i>	<i>Pesahim</i>
<i>Suk.</i>	<i>Sukkah</i>
<i>Sanh.</i>	<i>Sanhedrin</i>
<i>Sof.</i>	<i>Sofrim</i>
<i>Tam.</i>	<i>Tamid</i>

Starożytni pisarze chrześcijańscy

<i>1 Pent.</i>	Jan Chryzostom, <i>Pierwsze kazanie na Zielone Świątki</i>
----------------	--

<i>2 Apol.</i>	Justyn Męczennik, <i>Druga Apologia</i>
<i>2 Pent.</i>	Jan Chryzostom, <i>Drugie kazanie na Zielone Świątki</i>
<i>Ad Aut.</i>	Teofil z Antiochii, <i>Do Autolika</i>
<i>Ad Magn.</i>	Ignacy Antiocheński, <i>Do Magnezjan</i>
<i>Ad Smyrn.</i>	Ignacy Antiocheński, <i>Do Smyrneńczyków</i>
<i>Adv. haer.</i>	Ireneusz, <i>Adversus haereses</i>
<i>Adv. Marc.</i>	Tertulian, <i>Adversus Marcionem</i>
<i>Apol.</i>	Arystydes, <i>Apologia</i>
<i>Cat.</i>	Cyryl Jerozolimski, <i>Katechezy</i>
<i>Civ. Dei</i>	Augustyn, <i>Państwo Boże</i>
<i>Comm. Cor.</i>	Teodoret z Cyru, <i>Komentarz do 1 i 2 Listu do Koryntian</i>
<i>Comm. Joh.</i>	Orygenes, <i>Komentarz do Ewangelii według św. Jana</i>
<i>Comm. Matt.</i>	Orygenes, <i>Komentarz do Ewangelii według św. Mateusza</i>
	Hilary, <i>Komentarz do Ewangelii według św. Mateusza</i>
<i>Comm. Rom.</i>	Orygenes, <i>Komentarz do Listu św. Pawła do Rzymian</i>
<i>Conf.</i>	Augustyn, <i>Confessiones</i>
<i>Contra Cel.</i>	Orygenes, <i>Contra Celsum</i>
<i>Cor.</i>	Klemens I, <i>List do Koryntian</i>
<i>De anima</i>	Tertulian, <i>De anima</i>
<i>De fin.</i>	Grzegorz z Nyssy, <i>O celu życia i prawdziwej ascezie</i>
<i>De perf.</i>	Grzegorz z Nyssy, <i>O doskonałości chrześcijańskiej</i>
<i>De resurs. carnis</i>	Tertulian, <i>De resurrectionis carnis</i>
<i>De sacer.</i>	Jan Chryzostom, <i>Dialog o kapłaństwie</i>
<i>De sacr.</i>	Ambroży, <i>O sakramentach</i>
<i>De Spir.</i>	Bazyli Wielki, <i>O Duchu Świętym</i>
<i>De Trin.</i>	Augustyn, <i>De Trinitate</i>
	Hilary z Poitiers, <i>De Trinitate</i>
	Nowacjan, <i>De Trinitate</i>
<i>De vir.</i>	Orygenes, <i>De virginibus veladiis</i>
<i>De vir. ill.</i>	Hieronim, <i>De viribus illustribus</i>
<i>Dial. Tryph.</i>	Justyn, <i>Dialog z Żydem Tryfonem</i>
<i>Did.</i>	<i>Didache. Nauka Dwunastu Apostołów</i>
<i>Did. syr.</i>	Justyn, <i>Didaskalia syryjskie</i>
<i>Ef.</i>	Ignacy Antiocheński, <i>List do Efezjan</i>
<i>Ennar. in Psal.</i>	Augustyn, <i>Ennarrationes in Psalmos</i>
<i>Ep. Bar.</i>	<i>List Barnaby</i>
<i>Ep. Cor.</i>	Klemens Rzymski, <i>List do Kościoła w Koryncie</i>
<i>Epist.</i>	Hieronim, <i>Listy</i>
	Cyprian, <i>Listy</i>
<i>Ep. Phil.</i>	Klemens Rzymski, <i>List do Kościoła w Filadelfii</i>
<i>Ex. Ev.</i>	Euzebiusz z Cezarei, <i>Wyjaśnienia Ewangelii</i>
<i>Hist.</i>	Euzebiusz z Cezarei, <i>Historia</i>
<i>Hist. Eccl.</i>	Sokrates, <i>Historia Kościoła</i>
<i>Hom.</i>	Teodor z Mopsuestii, <i>Homilie</i>
<i>Hom. 1Cor.</i>	Jan Chryzostom, <i>Homilie na 1 List do Koryntian</i>
<i>Hom. Is. Ezek.</i>	Orygenes, <i>Homilie o Księgach Izajasza i Ezechiela</i>
<i>Int.</i>	Teodoret z Cyru, <i>Interpretatio primae epistolae ad Corinthios</i>
<i>Mom. Matt.</i>	Jan Chryzostom, <i>Homilie na Ewangelię według św. Mateusza</i>
<i>Mart. Per. Fel.</i>	<i>Męczeństwo św. Perpetuy i Felicyty</i>
<i>Pan.</i>	Epifaniusz, <i>Panarion seu adversus LXXX haereses</i>
<i>Past.</i>	Hermas, <i>Pasterz</i>
<i>Philad.</i>	Ignacy Antiocheński, <i>List do Filadelfian</i>

<i>Rom.</i>	Ignacy Antiocheński, <i>List do Rzymian</i>
<i>Serap.</i>	Atanazy Wielki, <i>Listy do Serapiona</i>
<i>Serm.</i>	Augustyn, <i>Mowy</i>
<i>Smyrn.</i>	Ignacy Antiocheński, <i>List do Smyrnieńczyków</i>
<i>Sum.</i>	Tomasz z Akwinu, <i>Summa Theologica</i>
<i>Strom.</i>	Klemens Aleksandryjski, <i>Stromata</i>
<i>Trad.</i>	Hipolit, <i>Tradycja apostołska</i>
<i>Vit. Ant.</i>	Atanazy, <i>Żywot św. Antoniego</i>

Pisma qumrańskie

CD	<i>Dokument Damasceński</i>
4Flor	<i>Florilegium</i>
1QH	<i>Hymny Dziękczynne Hodajot</i>
1QM	<i>Reguła wojny</i>
1QpHab	<i>Peszer do Księgi Habakuka</i>
1QpIs	<i>Peszer do Księgi Izajasza</i>
4QpNah	<i>Peszer do Księgi Nahuma</i>
4QpPs	<i>Peszer do księgi Psalmów</i>
1QS	<i>Reguła Zrzeszenia</i>
1Qsa	<i>Reguła Catego zgromadzenia</i>
11QT	<i>Zwój Świątynny</i>

Inne skróty

AB	Anchor Bible
ABenR	American Benedictine Review
ABD	<i>The Anchor Bible Dictionary</i> , I-VI, D.N. Freedmann (wyd.), New York - London - Toronto - Sydney - Auckland 1992.
ABR	Australian Biblical Review
ACNT	Augsburg Commentaries on the New Testament
ACr	Analecta Cracoviensia
ACR	Australian Catholic Review
AGJU	Arbeiten zur Geschichte des antiken Judentums und des Urchristentum
AJPS	Asian Journal of Pentecostal Studies
AL	Attende Lectioni
AnBib	Analecta Biblica
Ant	Antonianum
AsiaJT	Asia Journal Theology
ATRSup	Anglican Theological Review Supplementary Series
BA	Biblical Archeologist
BeO	Bibbia e Oriente
BETL	Bibliotheca Ephemeridum Theologicarum Lovaniensium
BGBE	Beiträge zur Geschichte der biblischen Exegese
BH	Biblia Hebraica
BHT	Beiträge zur historischen Theologie
Bib	Biblica
BibInt	Biblical Interpretation
BibTod	Bible Today
BibTrans	Bible Translator

BiKi	Bibel und Kirche
BJRL	Bulletin of the John Rylands Library
BR	Biblical Research
BS	Bibliotheca Sacra
BT	Bible Translator
BTB	Biblical Theology Bulletin
BTod	Bible Today
BThS	Biblich-theologische Studien
BU	Biblische Untersuchungen
BWANT	Beiträge zur Wissenschaft vom Alten und Neuen Testament
BZ	Biblische Zeitschrift
CBQ	Catholic Biblical Quarterly
CGT	Cambridge Greek Testament
CJ	Concordia Journal
ClasJ	Classical Journal
CNT	Commentaire du Nouveau Testament
ComC	Communicators Commentary
ConBNT	Coniectanea Biblica, New Testament
Conc	Concilium
CP	Classical Philosophy
CSEL	Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum
CT	Collectanea Theologica
CTQ	Concordia Theological Quarterly
CTR	Criswell Theological Review
CuTM	Currents in Theology and Mission
EA	Ex Auditu
EKKNT	Evangelisch-katholischer Kommentar zum Neuen Testament
EstBib	Estudios Biblicos
ETL	Ephemerides Theologicae Lovanienses
ETR	Études Théologiques et Religieuses
EvQ	Evangelical Quarterly
EvTh	Evangelische Theologie
ExA	Exegetische Aufsätze
ExpTim	Expository Times
FB	Forschung zur Bibel
FN	Filologia Novotestamentaria
FRLANT	Forschungen zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments
FTL	Forum Theologiae Linguisticae
HAR	Hebrew Annual Review
HNT	Handbuch zum Neuen Testament
HThR	The Harvard Theological Review
HUT	Hermeneutische Untersuchungen zur Theologie
IBS	Irish Biblical Studies
ICC	International Critical Commentary
Int	Interpretation
IPŚK	Interpretacja Pisma świętego w Kościele
ITQ	Irish Theological Quarterly
JAAR	Journal of the American Academy of Religion
JBL	Journal of Biblical Literature
JETS	Journal of the Evangelical Theological Society
JGRChL	Journal of Greco-Roman and Christian Literature

JHC	Journal of Higher Criticism
JJS	Journal of Jewish Studies
JPT	Journal of Pentecostal Theology
JSM	Joint Statistical Meeting
JSNT	Journal for the Study of the New Testament
JSNTMS	Journal for the Study of the New Testament Minor Series
JSNTSup	Journal for the Study of the New Testament Supplement Series
JSOTSup	Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series
JTS	Journal of Theological Studies
JTSA	Journal of Theology for Southern Africa
KEK	Kritisch-exegetischer Kommentar über das Neue Testament
KD	Kerygma und Dogma
LB	Linguistica Biblica
LD	Lectio Divina
LXX	<i>Septuaginta</i> , II, A. Rahlfs (wyd.), Stuttgart ⁹ 1984
MSJ	The Master's Seminary Journal
MT	Masorecki Tekst
MThSt	Marburger Theologische Studien
NB	New Blackfriars
NCBC	New Century Bible Commentary
Neot	Neotestamentica
NIBC	New International Biblical Commentary
NICNT	New International Commentary to the New Testament
NIGTC	New International Greek Testament Commentary
NIVAC	New International Version Application Commentary
NovTSuppl.	Novum Testamentum Supplement
NT	Novum Testamentum, Nowy Testament
NTD	Neu Testament Deutsch
NTS	New Testament Studies
NTTS	New Testament Tools and Studies
OBT	Opolska Biblioteka Teologiczna
PL	Patrologia Latina
PG	Patrologia Graeca
PRSt	Perspectives on Religious Studies
PŚST	Pismo Święte Starego Testamentu
QD	Questiones Disputatae
RB	Revue Biblique
RBL	Ruch Biblijny i Liturgiczny
RevExp	Review and Expositors
RH	Roczniki Humanistyczne
RHPhR	Revue d'histoire de philosophie religieuses
RivBib	Rivista Biblica
RNT	Regensburger Neues Testament
RSB	Rozprawy i Studia Biblijne
RSR	Recherches de science religieuse
RThPh	Revue de théologie et de philosophie
RTR	Reformed Theological Review
SacPag	Sacra Pagina
SB	Studia Biblica
SBLSP	Society of Biblical Literature
SBLDS	Society of Biblical Literature Dissertation Series
ScEs	Science et esprit

SEÅ	Svensk Exegetisk Årsbok
Sem	Seminare. Poszukiwania Naukowo-Pastoralne
SJT	Scottish Journal of Theology
SNKNT	Stuttgarter Neuer Kommentar. Neues Testament
SNTSMS	Society for the New Testament Studies Monograph Series
SR	Sciences Religieuses / Studies in Religion
SSHT	Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne
ST	Studia Theologica
StGd	Studia Gdańskie
STV	Studia Theologica Varsaviensia
TBei	Theologische Beiträge
TDNT	<i>Theological Dictionary of the New Testament</i> , I-IX, G. Friedrich (wyd.), tłum. G.W. Bromiley, D. Litt, Grand Rapids 1999
TDOT	<i>Theological Dictionary of the Old Testament</i> , I-IX, G.J. Botterweck, H. Ringgren (wyd.), Grand Rapids 1997; X-XVI, G.J. Botterweck, H. Ringgren, H.-J. Fabry (wyd.), tłum. D.E. Green, Grand Rapids - Cambridge 2001-2006
TE	Theological Education
Theol	Theology
THNT	Theologischer Handkommentar zum Neuen Testament
TNTC	Tyndale New Testament Commentaries
TrinJ	Trinity Journal
TvEv	Theologia Evangelica
TynB	Tyndale Bulletin
TZ	Tcheologische Zeitschrift
VC	Vigiliae Christianae
VCSup	Vigiliae Christianae Supplement
Vlg	Vulgata
VoxP	Vox Patrum. Antyk chrześcijański
VTS	Vetus Testamentum. Supplementum
VV	Verbum vitae
WNFran	W nurcie franciszkańskim
WPT	Wrocławski Przegląd Teologiczny
WTJ	Westminster Theological Journal
WuD	Wort und Dienst
WW	Wissenschaft und Weisheit
WUNT	Wiissenschaftige Untersuchung zum Neuen Testament
ZAW	Zeitschrift für die alttestamentliche Wiissenschaft und die Kunde des nachbiblischen Judentums
ZHTZ	Zeszyty Historyczno-Teologiczne Zmartwychwstańców
ZNKUL	Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego
ZNT	Zeitschrift für die neutestamentliche Theologie
ZNW	Zeitschrift für die neutestamentliche Wiissenschaft und die Kunde des Urchristentums
ZTK	Zeitschrift für Theologie und Kirche